

VOORWOORD

In een land waarin op heel veel verschillende manieren vorm wordt gegeven aan de herinnering aan de Tweede Wereldoorlog spelen de oorlogsmusea en herinneringsinstellingen een belangrijke rol. De ruim tachtig Nederlandse instellingen zetten een pluriform beeld neer waarin, bij elkaar opgeteld, de aandacht voor de bezetting, het verzet, de vervolging en de bevrijding goed in balans lijkt te zijn. Museummensen spannen zich daarbij tot het uiterste in om in hun vaste exposities een objectief en wetenschappelijk correct beeld te geven. Niet persé braaf, maar wel binnen de lijntjes. Toch worden soms ook schurende randen opgezocht, vaak in de vorm van tijdelijke exposities. Want schuren zet aan tot debat en daarmee tot verdere bewustwording van de deelnemers daaraan.

Maar hoe objectief dat beeld – tegenwoordig vaak gekenschetst als multiperspectief – ook is, het blijft vaak de weergave vanuit de Nederlandse bevolking en dat vanuit de overwinnaars, de Geallieerden. Dat is onder andere verklaarbaar vanuit de pijn en het verdriet die de oorlog veroorzaakte bij al die partijen die daar niet om gevraagd hadden. En de wens om het bij dat Nederlandse en geallieerde perspectief te laten, en daar niet ook het Duitse perspectief aan toe te voegen, wordt vaak kracht bijgezet in tijden waarin herdenkingen plaatsvinden. Want juist dan is vanuit verschillende hoeken van de samenleving reactionair geluid op te tekenen.

Maar hoe kun je nu een gebalanceerd beeld krijgen van een oorlog als je stelselmatig één van de strijdende partijen, nota bene de aggressor, niet in die beeldvorming betreft? Dat is overigens niet alleen iets van de laatste jaren. Het feit dat er al sinds kort na de oorlog zo'n 32.000 Duitse gesneuvelden liggen begraven in de Limburgse uithoek van de Peel is voor de meeste mensen volstrekt onbekend. Terwijl juist ook een bezoek aan militaire begraafplaatsen, groot en klein, je heel dicht bij de gruwel van oorlog kan brengen.

In zo'n herinneringsomgeving, dus een betrekkelijk pluriform maar toch ook nog steeds behoudend krachtenveld, opent in 2013 het Oorlogsmuseum Eyewitness zijn deuren. Wim Seelen, ondernemer en verzamelaar, heeft zich samen met zijn vrouw Estelle sterk gemaakt om ook het Duitse perspectief zo goed mogelijk neer te zetten. Van opkomst tot ondergang van het Derde Rijk, maar dan niet door een abstracte geopolitieke bril, maar door de ogen van de jonge militair August. Een menselijk verhaal met onmenselijke kantjes. Zoals dat gold voor zoveel mensen in de oorlogsjaren.

De collectie die Wim Seelen inbracht, is zonder meer aan te merken als topcollectie. Het unieke karakter en de kwaliteit van de militaire exponaten zijn van een uitzonderlijk hoog niveau zoals dat in Nederland vrijwel nergens te vinden is, en evenmin in de landen in een ruime kring om ons heen.

Maar ook al breng je een topcollectie in, dat maakt je nog niet persé tot museumman of museumvrouw. Als ondernemer leer je denken in termen van zakelijk rendement. In een museum moet je daarnaast ook denken vanuit een zeker cultureel rendement: hoe vertaal je de topcollectie naar een topverhaal dat de boodschap van een oorlogsmuseum – vrij universeel samen te vatten als 'dat nooit meer' – zo goed mogelijk overbrengt? En wat is je visie daarbij op langere termijn? Dat zijn essentiële vragen voor het bestaansrecht van een museum. De antwoorden zijn daarbij niet altijd voor de hand liggend, en al helemaal niet als je het Duitse verhaal centraal wilt stellen in een Nederlands museum. Het tekent Wim Seelen en de mensen om hem heen dat zij zich de laatste jaren sterk hebben gemaakt om ook deze kwaliteitsslag te maken, recent uitmondend in de toekenning van het predicaat "Geregistreerd Museum". Het is niet alleen een toekenning, maar vooral ook een erkenning van de kwaliteit van dit bijzondere museum in het WO2-herinneringslandschap.

Het is niet verwonderlijk dat Eyewitness sinds de opening in 2013 al veel bezoekers positief versteld heeft doen staan van zowel de gepresenteerde collectie als het verhaal over August. En het is te wensen dat méér mensen van het museum, zijn verhaal en vooral ook zijn boodschap kennis komen nemen.

Het buitengewoon fraai presenteren van de collectie, alleen deze keer niet als expositie maar in de vorm van een prachtig boek, mag daarbij hopelijk een volgende stap naar een grotere publieke bekendheid zijn, in Limburg en ver daarbuiten. Niet alleen omdat de mensen achter Eyewitness dit verdienen, maar vooral omdat het publiek een goed gewogen perspectief verdient. En Oorlogsmuseum Eyewitness levert daar een hele wezenlijke bijdrage aan!

Erik van den Dungen

**Directeur
Oorlogsmuseum Overloon**